

Sygn. akt V CSK 41/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)
SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)
SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa M. G.
przeciwko Z.R.
o wydanie rzeczy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 29 września 2017 r.,
skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 lipca 2016 r.,

oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo o wydanie rzeczy ruchomej, nakazując pozwanej wydanie powodowi maszyny określonej w sentencji wyroku. Ustalił, że powód sprzedał w 2007 r. maszynę nieuczestniczącemu w tym sporze [...] Funduszowi Leasingowemu S.A. (dalej „BFL”), a z kolei ten ostatni zawarł z pozwaną umowę leasingu tej maszyny. W dniu 6 lutego 2008 r. finansujący BFL złożył oświadczenie powodowemu sprzedawcy o odstąpieniu od umowy sprzedaży maszyny z powodu jej wad, wzywając powoda do zwrotu kwoty uiszczonej pierwszej raty oraz do zabrania maszyny. W dniu 17 lutego 2008 r. BFL zawarł z pozwaną umowę przelewu na jej rzecz swych uprawnień wynikających z odstąpienia od umowy sprzedaży zawartej z powodem.

Wobec zakwestionowania przez powodowego sprzedawcę zasadności dokonanego przez kupującego (BFL) odstąpienia od umowy sprzedaży toczył się spór sądowy zakończony wyrokiem S.A. w [...] z dnia 24 lutego 2015 r., w którym prawomocnie przesądzono o zasadności i skuteczności odstąpienia od umowy sprzedaży przez BFL oraz o zasadności powództwa Z. R. (pozwanej w obecnym procesie) o zwrot jej przez M. G. (powoda w obecnym procesie) zapłaconej części ceny. W wykonaniu wyroku powód zapłacił pozwanej w marcu 2015 r. zasądzoną na jej rzecz kwotę.

W ocenie Sądu I instancji niezasadnym był zarzut przedawnienia dochodzonego w niniejszym procesie przez powoda roszczenia o wydanie, ponieważ zasadność odstąpienia BFL od umowy sprzedaży przesądził dopiero wyrok SA z dnia 24 lutego 2015 r. i powód nie mógł wcześniej domagać się zwrotu maszyny, a zatem nie przekroczył 3-letniego terminu przedawnienia z art. 118 k.c.

Apelację pozwanej, zarzucającej m.in. błędne określenie terminu wymagalności dochodzonego przez powoda przeciwnie jej roszczenia o wydanie, oddalił Sąd Apelacyjny zaskarżonym skargą kasacyjną wyrokiem.

Sąd odwoławczy przyjął, że sporna maszyna cały czas znajdowała się w posiadaniu pozwanej, a roszczenie powoda - na podstawie przedstawionych i niespornych okoliczności faktycznych - było trafne na podstawie art. 222 § 1 k.c.,

ponieważ pozwana nie posiadała tytułu prawnego skutecznego wobec powoda do posiadania tej maszyny.

W ocenie Sądu II instancji, roszczenie windykacyjne powoda nie uległo przedawnieniu, ponieważ do chwili sądowego rozstrzygnięcia w 2015 r. sporu o skuteczność odstąpienia kupującego, tj. BTL, od umowy sprzedaży z powodowym sprzedawcą, roszczenia o zwrot wzajemnych świadczeń nie stały się wymagalne, a więc termin przedawnienia roszczenia z oczywistych względów nie mógł rozpocząć biegu.

Ponadto, w ocenie Sądu Apelacyjnego, wystąpienie przez powoda z roszczeniem przeciwko BFL o zapłatę reszty ceny było elementem ustalania własności rzeczy, a więc czynnością możliwą do zakwalifikowania w ramach art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Nadto, wyrażanie przez pozwaną woli zwrotu powodowi maszyny było uznaniem niewłaściwym ze skutkami z art. 123 § 1 pkt 2 k.c.

Pozwana zaskarżyła w całości wyrok Sądu Apelacyjnego, opierając skargę kasacyjną na obu podstawach kasacyjnych. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej zarzucono naruszenie, przez niewłaściwe zastosowanie, art. 120 § 1 k.c., art. 123 § 1 pkt 1 i art. 123 § 1 pkt 2 k.c.

Zarzuty naruszenia art. 378 § 1 i art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. uzasadniono brakiem należytego uzasadnienia i określenia wymagalności roszczenia windykacyjnego dochodzonego przez powoda, a także brakiem odniesienia się do zarzutów apelacji naruszenia art. 120 k.c.

Powód w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o jej oddalenie, podnosząc argumenty mające przesądzać o bezzasadności zgłoszonych zarzutów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna może być oparta na zarzutach naruszenia art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Apelacyjny odniósł się do oceny wymagalności *expressis verbis* roszczenia o zwrot wzajemnych świadczeń (s. 5 *in fine*), pomijając w istocie dokonanie oceny wymagalności roszczenia windykacyjnego, będącego przedmiotem niniejszego procesu, a więc roszczenia różniącego się, zarówno przedmiotowo, jak i kręgiem

podmiotów których dotyczy, od roszczenia o zwrot wzajemnych świadczeń pomiędzy stronami umowy sprzedaży, od której BFL skutecznie odstąpił wobec powoda.

Motywy Sądu Apelacyjnego w kwestii oceny zgłoszonego w apelacji zarzutu naruszenia art. 120 k.c., wskutek braku określenia dnia wymagalności roszczenia windykacyjnego będącego przedmiotem niniejszego sporu, nie zostały w ogóle przedstawione. Nie stanowi o ich przedstawieniu odwołanie się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do „oczywistych względów” zważywszy, że skuteczne odstąpienie przez kupującego od umowy sprzedaży wywołuje skutki prawne *ex tunc*.

Skoro więc motywy mające przesądzać o określeniu dnia wymagalności dochodzonego w tym procesie roszczenia wydobywczego nie są znane, bo nie zostały przedstawione w uzasadnieniu, to nie tylko osłabia to zaskarżone orzeczenie, ale przede wszystkim ogranicza możliwość jego kontroli kasacyjnej.

Jednakże należy podkreślić, że z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy oddala skargę kasacyjną, jeżeli zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Prawidłowa jest ocena prawna Sądu Apelacyjnego co do zaistnienia przesłanek materialnoprawnych (art. 222 § 1 k.c.) uzasadniających uwzględnienie roszczenia windykacyjnego powoda skierowanego przeciwko pozwanej.

Natomiast Sąd odwoławczy milcząco zaaprobował wadliwe przyjęcie przez Sąd I instancji 3-letniego terminu przedawnienia roszczenia windykacyjnego, dochodzonego w konfiguracji podmiotowej stron tego sporu. Ponadto błędnie uzależnił - jak się wydaje - powstanie i wymagalność tego roszczenia windykacyjnego (i to z powołaniem się na istnienie „oczywistych względów”) od wymagalności roszczenia o zwrot wzajemnych świadczeń stron umowy sprzedaży z tytułu odstąpienia nieuczestniczącego w tym procesie kupującego (BFL) od łączącej go z powodem umowy sprzedaży.

Należy tymczasem zważyć, że roszczenie windykacyjne powoda, dochodzone w tym procesie od pozwanej, nie jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej, ponieważ strony niniejszego sporu nie łączył żaden stosunek prawny, który miałby być źródłem kwalifikacji w taki sposób

roszczenia powoda, a w konsekwencji pozwalać na określenie terminu przedawnienia dochodzonego roszczenia jako terminu 3-letniego.

Wobec powyższego oznacza to, że z mocy art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczenia powoda o wydanie rzeczy ruchomej, dochodzonego od pozwanej, jest 10-letnim terminem przedawnienia. Termin ten nie upłynął zatem do chwili wszczęcia niniejszego procesu, licząc nawet od otrzymania przez powoda w dniu 6 lutego 2008 r. od swego kontrahenta z umowy sprzedaży (BFL) oświadczenia o odstąpieniu od tej umowy i to niezależnie od trafności oceny prawnej zdarzeń mających przesądzać o przerwaniu biegu terminu przedawnienia roszczenia windykacyjnego.

Sąd Apelacyjny uznał bowiem nietrafnie wystąpienie przez powoda z roszczeniem przeciwko kupującemu (BFL) o zapłatę reszty ceny jako czynność kwalifikującą się w ramach art. 123 § 1 pkt 1 k.c., podczas gdy czynność taka nie wywołała skutku przerwania terminu przedawnienia roszczenia windykacyjnego, będącego przedmiotem tego sporu, ponieważ nie cechuje jej ani tożsamość podmiotowa, ani przedmiotowa każdego z obu tych odmiennych roszczeń.

W tej sytuacji, skoro Sąd Apelacyjny, oddalając apelację pozwanej, utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji uwzględniający roszczenie powoda o wydanie rzeczy przez pozwaną, to wyrok ten odpowiada prawu, zważywszy, że powód zwrócił pozwanej już w marcu 2015 r. kwotę 389.424 zł, zasądzoną na jej rzecz wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24 lutego 2015 r., a pozwana nadal pozostaje w posiadaniu maszyny będącej przedmiotem własności powoda.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c.

jw

kc